

„Er is bijna geen kind meer dat Gronings spreekt”

30-07-80

„Het is echt Hogelandsters. Ik kan niet in een ander dialect vertalen dan ik zelf geleerd heb. Ik heb het opgeschreven zoals ik het uitspreek.”

Sinds vorige week biedt Deze Krant weer eens een

Struif, bekend geworden door zijn diensten in het Gronings. Voor hem vertaalde ze regelmatig stukjes uit de Bijbel, met als gevolg dat ze ook mee ging werken aan zijn Grunneger daäinsten. Zo heeft ze vaak door haarzelf uit het Fries vertaalde gedichten van Fedde Schuur in de kerkt voordragen. „Misschien ligt de taal

grond stoppen. Als je er wat mee doen mag, dan maak je jezelf gelukkig.”

Het boek „Keerlke” kocht mevrouw Kremer ooit eens van een vriendin van Wilhelmine Siefkes. Dat was op een Groninger samenkomst op de volkshogeschool in Uithuizen. „Ik wou graag een mooi boek hebben. Het heeft me ook zo gegrepen. Ik dacht: dat vertaal ik zo wel even. Het Oostfries ligt zo dicht bij het Gronings. Maar het viel niet mee. Er zitten zinswendingen en uitdrukkingen in, waarvan je je afvraagt: hoe zeggen wij dat ook al weer? Maar als ik er niet uit kwam, dan belde ik dominee Struif op.”

er nog wel een stuk of twee sen.”

OUDE TESTAMENT

Haar liefde voor het Gronings kan mevrouw Kremer al enkel ren lang ook uitleven als lid van de Commissie Vertaling Oude Testament, ingesteld door de Groninger Culturele Raad. Maande buigt mevrouw Kremer zich samen met enkele predikanten, onder wie dominee Struif, over de vertaling van het bijbelwoord

Zwannie Kremer vertaalde „Keerlke” van Wilhelmine Siefkes

feuilleton in het Gronings: „Keerlke”, een bekend boek van Wilhelmine Siefkes. Oorspronkelijk geschreven in het Oostfries en vanuit dat dialect door Zwannie Kremer vertaald in het Gronings.

Vertaalster mevrouw Kremer-Bokje woont tegenwoordig in een bejaardenflat in Eelde. Geboren en getogen is zij in Uithuizen, maar zij heeft drieëndertig jaar van haar leven in de stad Groningen doorgebracht. Over een maand wordt ze 78.

Al heel jong wilde ze graag voordragen en speelde ze vaak mee in Groningse stukken die werden opgevoerd op het jaarfeest van de plaatselijke zangvereniging. Toeneel heette dat niet, want dat kende men in toenmalige christelijke kring niet; men noemde het „samenkomsten”.

Later maakte mevrouw Kremer kennis met dominee Engel Jan

mij een beetje makkelijk”, zegt mevrouw Kremer verklarend.

TALENTEN

Een jaar of veertien geleden deed mevrouw Kremer auditie voor de Nederlandse Blindenbibliotheek en ging ze in het Gronings banden inspreken. Vorig jaar nam ze afscheid van dat werk en kreeg ze als blijk van waardering de „gouden handjes” van de Blindenbibliotheek. „Ik had toen niet meer die stem die ik vroeger had”, zegt mevrouw Kremer, „en er wordt zeer kritisch bekeken wie er lezen mag.”

In die periode heeft mevrouw Kremer driehonderd bandjes van anderhalf uur ingesproken: allemaal Groningse boeken. Het laatste was „Keerlke”. Bij haar afscheid kreeg ze de zes bandjes cadeau: 540 minuten Keerlke.

Mevrouw Kremer, terugblikkend: „Het maakt jezelf zo gelukkig als je zo iets doen mag. Ik beschouw het zo: ieder mens krijgt talenten mee en die moet hij gebruiken. Die moet hij niet in de

En: „Er zal best wel kritiek komen op de spelling. Maar de Groninger spelling is altijd vrij geweest. Ik kom van het Hogeland. Ik heb het opgeschreven zoals ik het uitspreek. We zeggen kom'n, heb'n, gev'n. In die tijd dat ik met het boek begon, schreven we dat ook zo. Nu doen we dat niet meer; nu schrijven we gewoon komen, hebben, geven. Eigenlijk net als in het Duits, waarin je zegt „Wir hab'n”, maar gewoon schrijft „Wir haben”.

In het boek staat bijvoorbeeld „oma”, daar heb ik in het Gronings „opoe” van gemaakt, want dat zeiden we vroeger altijd. Tegenwoordig zegt iedereen „oma”.

dominees werken vanuit het breekhuis, waarna gezamenlijk juiste Gronings wordt vastgesteld. En dat blijkt niet eenvoudig: commissieleden die uit verschillende streken komen. Een voorbeelden:

„...Zegt een commissie „Dou der dan denken om”... wij zeggen altijd: „Denk der goud om”.

„Je kunt zeggen „kinner” dat is Westerkwartiers, maar kunt ook zeggen „kiener”, en is Hogelands.”

„Samuel overleed, werd vertaald met „Samuel s

„Ik wou graag een mooi boek

Ach, er is bijna geen kind meer dat Gronings spreekt. Ik weet niet hoe dat bij u in Winschoten is... Bovendien zijn er wel dialecten. Je hebt Hogelandsters, Delfzijlsters, Pekela's, het echte Oldambsters, dan kom je verder de richting Hoogkerk uit. En er zijn

maar het is geworden „Samuel kwam oet tied”.

„Je hebt heel veel mogelijkheden om het Gronings te schrijven. Maar ik geloof dat onze grootste meest Noordgronings is en daarom die lijn wordt aangehouden.”

d meer

t''

er nog wel een stuk of twee tus-
sen."

OUDE TESTAMENT

Haar liefde voor het Gronings kan mevrouw Kremer al enkele jaren lang ook uitleven als lid van de Commissie Vertaling Oude Testament, ingesteld door de Groningse Culturele Raad. Maandelijks buigt mevrouw Kremer zich samen met enkele predikanten, onder wie dominee Struif, over de vertaling van het bijbelwoord. De

dominees werken vanuit het Hebreuws, waarna gezamenlijk het juiste Gronings wordt vastgesteld. En dat blijkt niet eenvoudig met commissieleden die uit verschillende streken komen. Een paar voorbeelden:

„...Zegt een commissielid: „Dou der dan denken om"... Nee, wij zeggen altijd: „Denk der den goud om”.

„Je kunt zeggen „kinner”, en dat is Westerkwartiers, maar je kunt ook zeggen „kiener”, en dat is Hogelands.”

„Samuel overleed, werd eerst vertaald met „Samuel sturf”,

Mevr. Kremer-Bokje ...ieder mens krijgt talenten mee en die moet hij gebruiken...

g een mooi boek hebben''

maar het is geworden „Samuel kwam oet tied”.

„Je hebt heel veel mogelijkheden om het Gronings te schrijven. Maar ik geloof dat onze groep het meest Noordgronings is en dat daarom die lijn wordt aangehouden.”

De toekomst van het Gronings?

Mevrouw Kremer: „Als ik mijn eigen jeugd naga, dan was de onderwijzer er op gesteld dat we goed Nederlands leerden. Want er werd gezegd: je komt

niet zo ver met het Gronings. Zo heb ik goed Nederlands leren spreken. Geen enkele van mijn eigen kinderen of kleinkinderen spreekt Gronings, want vroeger thuis spraken we Nederlands. Ik geloof dat we het van de culturele waarde moeten hebben. In sommige plaatsen wordt nog wel uitdrukkelijk Gronings gesproken, maar dat ligt van dorp tot dorp anders. Heel veel kinderen spreken al Nederlands in huis. Ik had vroeger burens op

Uithuizen, die zeiben zelf nooit goed geleerd, maar wel goed Gronings. Aan onze kinderen dan kunnen ze l wel goed Nederl. Dat lijkt me de en ding.”

BAR

FOTO: HA

Mevr. Kremer-Bokje ...ieder mens krijgt talenten mee en die moet hij gebruiken...

hebben”

De toekomst van het Gronings?

Mevrouw Kremer: „Als ik mijn eigen jeugd naga, dan was de onderwijzer er op gesteld dat we goed Nederlands leerden. Want er werd gezegd: je komt

niet zo ver met het Gronings. Zo heb ik goed Nederlands leren spreken. Geen enkele van mijn eigen kinderen of kleinkinderen spreekt Gronings, want vroeger thuis spraken we Nederlands. Ik geloof dat we het van de culturele waarde moeten hebben. In sommige plaatsen wordt nog wel uitdrukkelijk Gronings gesproken, maar dat ligt van dorp tot dorp anders. Heel veel kinderen spreken al Nederlands in huis. Ik had vroeger burens op

Uithuizen, die zeiden: „We hebben zelf nooit goed Nederlands geleerd, maar we kunnen wél goed Gronings. Als we dat nu aan onze kinderen overbrengen, dan kunnen ze later op school wel goed Nederlands leren”... Dat lijkt me de enige juiste houding.”

BAREND STRANG

FOTO: HAN DE GRAAF